

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 23)

เรื่อง “อุดมศึกษากับความท้าทายของ AI : ความก้าวหน้า AI ของจีน และ USA อย่างก้าวกระโดด”

โดย ศ.ดร.บุญเจริญ ศิริเนาวกุล (ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)

วันศุกร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. ณ สถาบันคลังสมองของชาติ และผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กำลังเขย่าระบบการศึกษาและสังคมทั่วโลกอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในประเทศผู้นำด้าน AI อย่าง จีน และ สหรัฐอเมริกา ที่ต่างมีแนวทางการพัฒนา AI ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งส่งผลต่อวิถีคิด แนวทางการใช้ และการพัฒนา AI อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับประเทศไทยระบบอุดมศึกษาไทยจึงต้องเร่งปรับตัวไม่ใช่แค่เพื่อใช้ AI เท่านั้น แต่ต้องเข้าใจ และใช้ให้เป็นประโยชน์ในบริบทของประเทศ

1. ความแตกต่างของแนวคิด AI ระหว่างจีนและสหรัฐฯ

ประเทศจีน	ประเทศสหรัฐฯ
- จีนใช้ AI เพื่อพัฒนาสังคมแบบมีเป้าหมายกลาง - รัฐบาลจีนเป็นผู้นำในการผลักดันนโยบาย AI โดยใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ - พัฒนา AI เพื่อสร้าง “สังคมในอุดมคติแบบจีน” เช่น ระบบตรวจจับใบหน้า, Social Credit, เมืองอัจฉริยะ - มีผลงานวิจัยและสิทธิบัตรด้าน AI มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก จากการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน	- สหรัฐฯ ใช้ AI เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจเสรี - ภาคเอกชน เช่น Google, Microsoft, OpenAI เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัยและพัฒนา - มีข้อจำกัดเรื่อง ข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy) อย่างเข้มงวด - แนวคิดหลักคือ AI เพื่อประชาธิปไตย และส่งเสริมเศรษฐกิจผ่านนวัตกรรม

2. อุดมศึกษาไทยอยู่ตรงไหนในกระแส AI โลก

2.1 โอกาสและความท้าทาย

- ประเทศไทยยังไม่มีจุดยืนที่ชัดเจนว่าควรพัฒนา AI ตามแนวทางของใคร
- จีนและสหรัฐฯ ต่างพยายามเข้ามามีบทบาทในการผลักดัน AI ในไทย ทั้งผ่านความร่วมมือและเทคโนโลยี
- มหาวิทยาลัยไทยควรเป็นจุดกึ่งกลาง ที่สามารถดูดซับความรู้จากทั้งสองฝ่ายแล้วพัฒนาต่อยอดให้เหมาะกับบริบทของไทย

2.2 AI Literacy: ปัจจัยสำคัญของมหาวิทยาลัย

- ความรู้ด้าน AI กำลังกลายเป็นตัวแปรหลักที่จะกำหนดความเหลื่อมล้ำใหม่ของโลก
- คนที่รู้ AI จะมีอำนาจในการสร้างสรรค์งาน มีผู้ช่วยในการทำงาน และแข่งขันได้สูงกว่าได้
- คนที่ไม่รู้ AI จะตกขบวน และสูญเสียโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ

3. มหาวิทยาลัยควรทำอะไรในยุค AI

3.1 บุคลากร AI สู่ระบบมหาวิทยาลัย

- จัดตั้งทีม AI Strategy Team หรือ AI Officer เพื่อกำหนดทิศทางการใช้ AI อย่างเป็นระบบ
- ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้เน้น AI-Enhanced Learning เช่น การใช้ Generative AI, การสอนผ่านระบบ Personalized Learning
- เปลี่ยนบทบาทอาจารย์จากผู้บรรยาย ไปเป็นที่ปรึกษา ที่คอยผลักดันให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือ AI อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (AI Infrastructure)

- มหาวิทยาลัยต้องลงทุนใน Software, Hardware, Cloud และระบบ Data Governance
- วางกรอบนโยบายด้าน Data Privacy เพื่อป้องกันข้อมูลสำคัญของประเทศรั่วไหล

3.3 สร้างระบบนิเวศ (AI Ecosystem)

- สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ AI
- สนับสนุนกิจกรรม เช่น Hackathon, AI Bootcamp, AI Talent Incubation
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศและภาคอุตสาหกรรม

4. ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องลงมือทำจริง

4.1 วาง AI เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

- ไม่ใช่แค่พูดว่าใช้ AI แต่ต้องมี Action Plan ที่ชัดเจน
- ต้องตอบให้ได้ว่าจะใช้ AI ทำอะไร ต้องลงทุนอะไร จะดูแลข้อมูลอย่างไร และจะใช้คนแบบไหนมาทำ

4.2 สร้าง AI Officer ที่เป็นผู้ปฏิบัติใช้จริง

- คนที่ดำรงตำแหน่งนี้ต้องมี ความรู้พื้นฐานด้าน AI, ความเข้าใจในบริบทของมหาวิทยาลัย และสามารถวางยุทธศาสตร์ได้
- AI คือ “เครื่องมือ” ไม่ใช่ผู้ตัดสินใจ จะต้องมีคนคอยควบคุมและตัดสินใจเสมอ

5. สรุป

AI กำลังเปลี่ยนโลกอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยไทยต้องไม่เพียงแค่ตามให้ทันแต่ต้องรู้เท่าทัน รู้ลึก และรู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็น AI จากฝั่งจีนที่เน้นรัฐเป็นผู้ขับเคลื่อน หรือ จากฝั่งสหรัฐฯ ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมภาคเอกชน หากมหาวิทยาลัยสามารถบูรณาการ AI เข้ากับหลักสูตร สร้างโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรที่เข้าใจ AI และวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ AI ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ได้ มหาวิทยาลัยไทยจะมีเครื่องมือที่ทรงพลังในการยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาคณาจารย์ และสร้างอนาคตใหม่ให้กับประเทศได้

6. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

วันที่ 24 มีนาคม 2568